

Hans Wesseling 1936–1998

Esotericus van het geluid

Twee jaar geleden overleed in zijn woonplaats Den Haag een bekende en opzienbarende persoonlijkheid: Hans Wesseling (1936-1998).

Velen herinneren zich hem als yogaleraar. Maar Wesseling was meer dan dat: woordkunstenaar, eigenzinnig onderwijzer, spiritueel alchemist en bovenal een resonantiegevoelig mens. Hij stond midden in het leven en speelde een actieve rol in een aantal vernieuwingsbewegingen.

Onderstaand portret is gebaseerd op uitspraken en geschriften van hemzelf, zijn vrouw en een aantal van zijn medewerkers.

Door

Albertine van Peursen

en

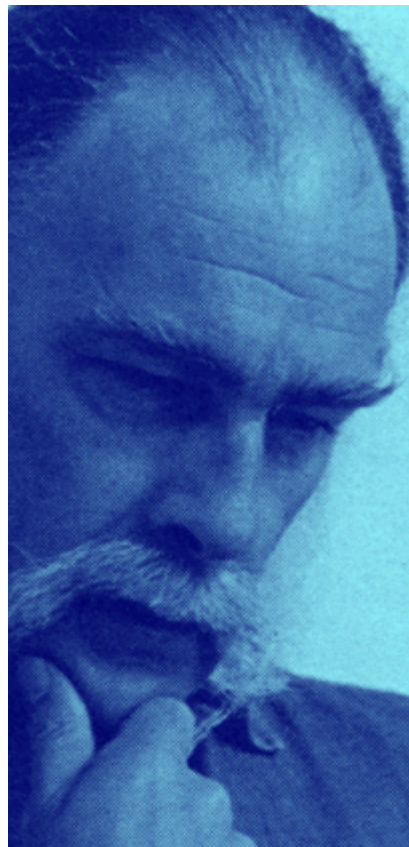
Marjolein Wolf

Uit

Bres 203 08/09-2000

[Elisabeth Wesseling-Nijman is de auteurs en de uitgever zeer erkentelijk voor het verlenen van hun toestemming voor overname van de tekst.]

«Op de lagere school vertelde een jongen een mopje. Er waren twee gekken, die hadden een kuil in de tuin gegraven. Ze

moesten weer terug naar de inrichting. Die gekken zeiden: 'We gaan alleen terug als we die kuil mee mogen nemen.' Iedereen lachte, ik snapte er niets van. Hoe kun je in godsnaam een kuil meenemen? Ik heb het geprobeerd. Mijn ouders hadden een tuintje. Ik maakte een kuil en spitte de aarde eromheen weg, maar dat ging natuurlijk niet. Later, bezig zijnde met ruimte, met

zijn en niet-zijn, viel het op zijn plaats. Het was geen mop, het was een *koan*. Die ik vanaf mijn zesde met me meedraag. Zelfs nu ik het weer vertel krijg ik er de rillingen van. Waanzinnig.»

Aldus Hans Wesseling in een interview met Dick Sinnige in *Bres*.¹ Het is typerend voor de wijze waarop hij in het leven stond: altijd gefascineerd door vragen over het leven en alles wat daarmee samenhangt. Daarbij niet zelden opmerkelijke en eigenzinnige conclusies trekkend, zoals naar aanleiding van de koan met de kuil: «Waar het in wezen om gaat: ruimte is een door de mens, vanuit identificatie met één van de tegendelen, gecreëerd begrip. Er is helemaal geen ruimte. Ruimte is een idee. Jij komt ergens binnen en je denkt: goh, leuke ruimte. In feite heb je niet naar de ruimte gekeken, maar naar de begrenzing van de ruimte.»

Kundalini

“Hans was altijd met taal bezig; dat was een volkomen natuurlijk gegeven voor hem.” Elisabeth Wesseling-Nijman, sinds 1983 zijn tweede vrouw, aan het woord: “Hij dichtte vanaf zijn vijftiende. Hans vertelde wel eens dat hij woorden had aangetroffen in zijn eerste gedichten, zoals reïncarnatie, die hij absoluut niet kon kennen. In die tijd sprak niemand daarover. Hij schreef van jongs af in een andere bewustzijnstoestand.”

In *Bres* zei hij: «Soms werd ik wakker en dan lagen er op mijn bureau, waar ik verondersteld werd mijn huiswerk te maken, twintig gedichten. Ik wist niet eens dat ik

www.HansWesseling.nl

Correspondentie:
website@HansWesseling.nl

Uitgave van
Elisabeth Wesseling-Nijman
Vormgeving
Edward Bos www.impressm.nl

De tekst is met toestemming overgenomen uit *Bres* 203.

Hans Wesseling 1936–1998
Esotericus van het geluid

mijn bed uit geweest was om ze te schrijven. Dat vond ik zo wonderlijk. Het waren nog hele mooie gedichten ook.» Op zijn twintigste publiceerde hij zijn eerste poëzie.² Nico Spaans, die Hans als musicus bij een van zijn laatste optredens begeleidde: “In zijn jeugd had hij een verpletterende en wonderbaarlijke ervaring van inzicht en inspiratie toen hij die andere heilige uiting van geluid hoorde, die wij muziek noemen: het voertuig dat de muzen gebruiken om de goddelijke inspiratie voor de mens herkenbaar te maken. Dat was toen hij Charlie Parker voor het eerst op de radio

hoorde spelen.” Veertig jaar later zou Hans Wesseling dit zijn eerste kundalini-ervaring noemen. ‘s Avonds in bed luisterde hij, zeventien jaar oud, naar een jazzprogramma op de radio. Tijdens een solo van saxofonist Charlie Parker overkwam hem iets bijzonders: «Ik dacht dat mijn bed in brand stond. Ik zag ‘t als vloeibaar vuur uit de radio lopen. Ik ging uit mijn bol, welke bol weet ik nog niet. Ik wist, begreep en voelde hoe het universum, dus ook het leven en de mens, functioneert. Wonderbaarlijk!».¹

Elisabeth: “In 1959 kreeg Hans contact met beeldend kunstenaar *Theo Bennes* (1903–1982), die zenschilderijen maakte. Zelf was hij inmiddels ook gaan schilderen en tekenen. Bennes herkende in zijn ge-

dichten wat er allemaal speelde.” Via hem kwam Hans in aanraking met esoterische kennis en ging hij zich verdiepen in zen-boeddhisme, de *I Tjing*, Chinese filosofie en mystiek. Daarnaast bestudeerde hij ook het gedachtengoed van westerse denkers als Jung, Heidegger en Sartre. Met Bennes schreef Wesseling het manifest *Onze redding is de val* en met Jan Cremer *Op beschadigde poten lopen*. Eind jaren vijftig trad Hans op met jazzmusici (onder andere Chris Hinze, Maarten van Regteren Altena en John Engels) en avant-garde dichters (Simon Vinkenoog en Bob Lens),

waaruit de *Jazz & Poetry* ontstond, geïnspireerd op de Amerikaanse performances van de beat generationschrijvers Allen Ginsberg en Jack Kerouac.³ De jazz maakte in de jaren zestig plaats voor popmuziek (met *underground*-groepen als Q’65, Groep 1850 en de Outsiders) en sommige podia heetten nu *Pop & Poetry*.⁴

Elisabeth: “Bennes, Hans en anderen hadden in 1961 een groep opgericht die *Oekwa* heette, dat is een samentrekking van goed en kwaad. Met *Oekwa* wilden ze in alles wat zij deden, zoals performances, schilderen of jazz, aangeven dat je met het dualisme van goed en kwaad iets kunt doen. Je kunt méér dan je identificeren met goed of kwaad. Hans noemde dat de derde realiteit, waar je vanuit het proces

van dualiteit naar toe kunt stappen, zodat je vanuit dat verschil vorm kunt geven.”

Denk zelf!

Vanaf 1963 volgde Wesseling de Hatha/Raja Yogaopleiding bij Saswitha (J. Rijks, 1901–1988), een yogaleraar in Scheveningen. In het tijdschrift *Koördanser* vertelde hij over zijn leraar: «Saswitha heeft een enorm afbraakproces in mij teweeggebracht. Ik was altijd druk bezig met de theosofische literatuur, met Krishnamurti, met Jung. Maar Saswitha veegde dat zo van de tafel. “Denk zelf!”, zei hij. Wat ik

dacht denken te kunnen noemen, noemde hij dan spottend ‘denkeren’.⁵

Kern van Saswitha’s visie is het *verschilsdenken*. Alles viel voor Wesseling op zijn plaats. In zijn eigen woorden is het «een sleutel tot die van oudsher bestaande wegen en methoden, die de mens een blik gunnen op wie hij is en wat zijn relatie is ten aanzien van de wereld, de medemens en het universum. Het opent de mogelijkheid tot realisatie dat de mens iets anders is dan hij tot op heden vanuit vaste gewoonten en patronen aannam, dat zijn beleving van het zijn en de werkelijkheid, waarin hij leeft, op andere wetmatigheden berust dan hij tot nu toe aangenomen had en dat die andere manier van waarnemen altijd al en in alle culturen bestaan heeft, maar weggestopt is onder verkeerde wijzen van voelen, denken en handelen.»⁶

Saswita beschreef in zijn boek *Swabhawat, de korte weg tot wijsheid*⁷ de kernwet der drie-eenheid. Wesseling comprimeert deze

Hans Wesseling 1936–1998
Esotericus van het geluid

tot: «Verschilsdenken of *Universeel Denken* gaat uit van de kernwet der drie-eenheid, waardoor al wat verschijnt, te-voor-schijn komt. Niets kan op zichzelf bestaan en alles manifesteert zich door middel van de gelijktijdige verwekking van de drie-eenheid, te weten aan elkaar tegengestelden en het verschil daarvan.⁶ Eén van Hans' gevleugelde uitspraken was: «Niets is alleen maar Niets, omdat er iets is om het Niets Niets te noemen.»

Later doopte Hans dit verschilsdenken om tot universeel denken, een term die als een rode draad door zijn leven en werk loopt.

universeel denken werd. Hans was altijd bezig om etymologische overeenkomsten uit te zoeken, waarover ik nog dagen kon 'nabliepen', van Blavatsky tot het *Oera Linda* boek, van Karl May tot het taoïsme, van de Griekse filosofie tot de *Edda* en de runen; of hoe de Maya's contact onderhielden met India, Soemerië en de Noord-Europese volkeren.' Met zijn sleutel werd het ingewikkelde eenvoudig, werd het *buiten ons een innerlijk gebeuren*." Elisabeth Wesseling, die begin jaren zeventig Hans als yogaleraar leerde kennen en eveneens in de ban van de Swabhawat raakte: "Jij

gen die tóch goed waren. Het betekende dat de kinderen twee schriften hadden: één voor de onderwijsinspectie en één voor in de les. Maar hun prestaties gingen volgens Hans met sprongen omhoog. In Koördanser zei hij: «Ik kwam er in die tijd ook achter dat je in de klas een veld kon creëren waaruit kinderen iets konden oppikken. Tegenwoordig zou je dat misschien een morfogenetisch veld noemen. Ik bleéf vertellen, de hele dag door en de kennis kwam ertussendoor. De noodzaak om het normale schoolsysteem te hantieren, viel gewoon weg.» Eraan toevoegend:

Hans het Hart, directeur van De Blikopener Yogaopleidingen te Tilburg: "Zoals hij zelf telkens benadrukte, was zijn sleutel de Swabhawat, maar hij gaf daar zo'n unieke draai aan, dat verschilsdenken met recht

straalt uit, ik straal uit en we doen iets met dat verschil. Maar wat ik precies bedoel en wat jij bedoelt, dat zul je nooit weten! Je kunt wel, wanneer je resonantiegevoelig bent, met meer dan alleen kijken of horen, heel zuiver worden, als je goed resonanceert. In die zin waren Hans en ik ontzettend graag hij elkaar: het was prettig in elkaars energieveld te zijn."

Eigenwijs onderwijs

Kenmerkend voor Hans Wesseling was zijn eigenzinnige en kritische levenshouding, mede te danken aan Saswitha, die onder andere tot uiting kwam in zijn onderwijzerschap. Na de HBS en de kweekschool ging Hans in 1960 lesgeven op een lagere school in Den Haag en begon hij zijn inzichten op het gebied van spiritualiteit te integreren in het onderwijsprogramma. Gaandeweg ontwikkelde hij nieuwe lesmethoden. Hij zette geen rode strepen onder wat fout was, maar onder de moeilijke din-

«Overdracht dient altijd van mond tot oor plaats te vinden, zoals traditioneel de druiden en de sjamanen het deden; dat is leren. In die zin vind ik de uitvinding van de boekdrukkunst een grote ramp voor de mensheid. Een kind hoort tot zijn zevende jaar geen boek te zien. Eerder moeten kinderen ook niet naar school.»

Na vijf jaar werd Hans met een collega gevraagd voor een experiment op de lagere school in de Haagse Atjehstraat, die opgeheven dreigde te worden door een tekort aan leerlingen. Hier kon hij zich helemaal uitleven. In Bres: «Rekenen deed ik vanuit mijn tarot-numerologie, taal vanuit mijn runen, met houdingen en het voelen van energieën. Ik begon in die tijd ook te begrijpen dat een kind leeft in een soort eenheid tussen de grofstoffelijke en de fijnstoffelijke wereld. Het maakt voor een kind niet zoveel uit als de ouders gaan scheiden. Alleen de ellende die daaruit vaak voortkomt, heeft een resonantie-

Hans Wesseling 1936–1998
Esotericus van het geluid

gevolg voor het kind. Maar als het in alle harmonie gaat – vader woont hier en moeder woont daar – dan is er niets aan de hand. Dus ik begreep dat je breuken in die periode (*van eenheid, avp*) niet aan

een kind duidelijk kunt maken. Ik sloeg al die sommen over. Dat gaf inspecteur-toestanden. Ze begonnen steeds eerder met die breuken omdat het zo moeilijk was. Op een gegeven moment merkte ik dat ze zelf uit die eenheid braken. In een paar maanden hebben ze al die breuksommen gedaan, waar anderen drie jaar over deden.»

Het schoolhoofd ervoer het experiment, dat een succes was, als een aantasting van zijn autoriteit en ontsloeg Hans en zijn collega in 1973. De school kwam in opstand en kinderen demonstreerden voor het gemeentehuis toen het in de raad op de agenda stond. Het hielp niets. In hetzelfde jaar schreef Hans *Schooltje Spelen* over zijn visie en ervaringen.⁸ Het boek werd op kweekscholen en door jonge onderwijzers goed ontvangen, maar door de verzakelijking van het mammoetonderwijs kregen geïnteresseerde onderwijzers geen voet aan de grond.

Spirituele renaissance

Zijn loopbaan in het reguliere onderwijs kwam hiermee ten einde, maar Hans was en bleef een onderwijzer. Yogalessen gaf hij al sinds 1965, onder andere in de Amsterdamse *Kosmos* (vanaf 1970). Hij publiceerde diverse boeken over yoga.⁹ Ook kinderen kregen yogales van hem. Jaren later mondde dit uit in de docentenopleiding *Yoga met kinderen*, die hij in 1995

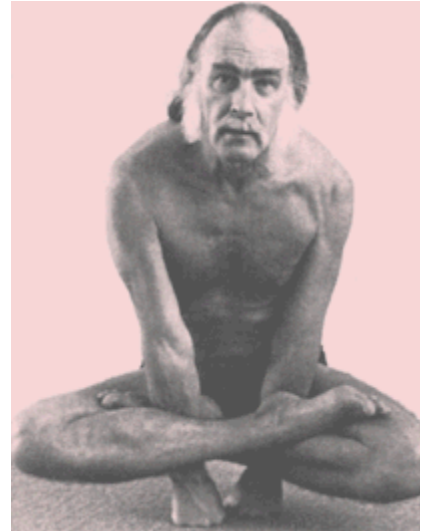

startte vanuit *Unide*, de door hem in 1979 opgerichte Vereniging ter Bevordering van Universeel Denken.

Frans Perquin, onderwijzer en yogaleeraar te Amsterdam, is vanaf de aanvang betrokken bij Unide en deze opleiding: "Deze lessen stonden in het teken van *wijs maken, erop wijzen*; een echte invulling van het beroep *onderwijzer*. De wijsheid die kinderen van nature zijn en niet hebben, bewust te maken zodat ze de leerstof met hun eigen denken leren hanteren. Het ging er niet om allerlei yogahoudingen als 'houding' aan te leren, maar een 'houding' als 'houding' te gebruiken om daar iets van te leren. En dan was leren eigenlijk veel meer een *af*-leren. Het ging om de kwaliteit en intensiteit van de beleving."

In 1975 werd Hans stafid van de *Kosmos*, waar hij medeverantwoordelijk was voor de programmering. Eckart Dissen,

vanaf begin 1967 tot 1990 directeur van de *Kosmos*, zegt over die periode: "Samen met Hans is de kwaliteit van de *Kosmos* ontwikkeld en het hoge niveau dat daarbij bereikt werd, is voor een groot deel aan

hem te danken. In die zin zie ik Hans als heel belangrijk in de tweede helft van de twintigste eeuw; iemand die bescheiden was, omdat hij zoveel wist en die een onmiskenbare bijdrage heeft geleverd aan de spirituele renaissance, die wij allemaal hebben meegemaakt."

Behalve yogalessen, onderwees Wesseling ook de Swabhawat en gaf hij tal van lezingen over tarot, kabbala, runen, de I Tjing en andere esoterische onderwerpen, die hij tevens in *Unide Berichten*, het tijdschrift van de vereniging, publiceerde. Hans Wiegand, die samen met zijn vrouw yoga-centrum De Maatstaf in Rotterdam leidt, zegt hierover: "De daarin uitgewerkte en geredigeerde lezingen zijn een ingang om de gedachtenwereld van Hans Wesseling van nabij te bestuderen en mee te maken. Dat was en is een openbaring en ik draag dan ook vele dierbare herinneringen met me mee van de middagen en avonden die we, samen met zijn vrouw Elisabeth, doorbrachten om de door hem in lezingen gesproken teksten zo duidelijk mogelijk zonder verlies van kracht op schrift te stellen. Vooral die ene keer dat hij moest schaterlachen om een grap die hij nota bene zelf in een lezing had gemaakt, is een moment dat in mijn geheugen gegrift staat."

Spirituele alchemist

Honderden vonden in Hans Wesseling een

Hans Wesseling 1936–1998
Esotericus van het geluid

leraar. In het tijdschrift *Spiegelbeeld* is zijn meesterschap treffend getypeerd: 'Altijd weten de mensen zich Wesseling later goed te herinneren. Als de man die als het ware met een pollepel door hun brein heeft geroerd. Krachtadig, maar met een humorvolle mildheid, die dat roeren tot een nietonaangename beleving voor die breinbezitters maakte. Hans Wesseling lijkt daardoor op een spirituele alchemist. Hij zal het zelf nooit bevestigen, maar tot de grootste spirituele leraren van ons land mag hij wel gerekend worden.' Wesseling, een goeroe? «Wil ik helemaal niet zijn. Zeker niet zo'n goeroe, die blindelings gevolgd wordt. Een echte goeroe gooit je voortdurend op jezelf. Een goeroe spiegelt.»¹⁰

Dat is precies wat Wesseling onophoudelijk deed. Yogalerares Maria Perquin-de Koning uit Amsterdam: "De Swabhawat-

lessen van Hans leerden mij in die roerige tijd, toen de ene spirituele meester na de andere de Kosmos binnentrad, dat het niet zozeer ging om op één been te kunnen staan, als wel dat de moeilijkheid erin zat, om op twee benen te staan. Juist in die tijd was het vinden van een goeroe een *queeste* en het was Hans die niet aflatend duidde, dat hij niet de goeroe was die de waarheid spiegelde, omdat je dat alleen

zelf kon zijn vanuit het besef dat *de mens zijn eigen wereld 'werkelijkheid' scheidt*. Als je in iets geloofde, was hij de eerste die dat onmiddellijk onderuit zou halen, erop wijzend dat het erom ging je eigen 'wit-weten-ness' te zijn." Hans' manier van lesgeven kenmerkte zich door een individuele benadering. Niet het napraten van boeken of meesters, maar het ontwikkelen van eigen inzicht stond centraal. Daarin ging hij heel ver: «Ik ben geneigd om zelfs mijn eigen groep af te breken; het gaat om eigen inzicht. Ik ga er helemaal niet van uit, dat *ik* het allemaal weet. Die groepsvorming... nee. Ik zeg wel eens tegen mijn leerlingen: het enige wat wij gemeen heb-

ben, is dat we verschillen.»⁵ Yogaleraar Wim van Sijl uit Amsterdam getuigt hiervan: "Als meester was Hans vol mededogen, maar haarscherp voor zijn leerlingen. Hij dulde geen volgelingen, maar stimuleerde juist eenieder zich als uniek, zelfstandig denkend mens te ontplooien; wat soms een nogal pijnlijke confrontatie kon opleveren, maar ik ben hem juist voor die lessen erg dankbaar."

Eckart Dissen: "Voor mij persoonlijk was Hans vooral weg-wijze(r) en ik zou nu zelf over heel wat minder inzicht beschikken als ik Hans niet jarenlang had tegengesproken!"

Saskia de Vries, voetreflexologe uit Amsterdam, geeft een goed voorbeeld van zijn stijl: "Inzicht creëert ieder anders. Hans duidde mij een eigen weg bij de tarot, waardoor ik durfde te gaan kijken hoe je je karakter kunt gaan leven als gegeven mogelijkheid en waardoor je je karakter niet jón laat leven.»

Esoterie van het geluid

De bibliotheek die Wesseling naliet, is een

Hans Wesseling 1936–1998
Esotericus van het geluid

tastbare uitdrukking van zijn *wijs-begeerte*. Zijn collectie van 10.000 boeken bestaat onder meer uit ruim 400 etymologische woordenboeken, veertig Veda-vertalingen, honderdwtintig Dao Deh Dzijing-vertalingen en vooral literatuur die betrekking heeft op mythologie, taalkunde en filosofie; naast talloze bundels poëzie en kunstboeken.

Taal zoals zij meestal wordt gebruikt, bestempelde Hans als 'mededelingen-diarree'. Taal bleef hem gedurende zijn hele leven bezighouden. «Mijn wereldbeeld is volstrekt gebaseerd op de esoterie van het geluid», zei hij in *Koördanser*. «Ieder individu poogt zijn eigen unieke toonhoogte te vinden. Taal, mantra's, muziek en poëzie zijn bewustwordingsinstrumenten. Ik heb een fascinatie voor woorden, voor taal, voor de gevoeligheid van de mens voor de

stof gegraveerde tekens: hiërogliefen.»¹¹ Ook nu nog kan de mens, in verschillende oude teksten, dezelfde universele of oerklanken herkennen door de resonantie ervan op zich te laten inwerken. In een lezing: «Toen het mythisch besef mythologisch bewustzijn dreigde te worden, formuleerde men zowel het verloren gaande besef, als het nieuwe, meer op het intellectuele gerichte inzicht. Dat gebeurde in alle overgangen van natuurlijke naar culturele perioden: Veda, Edda, Dao Deh Dzijing, *Bijbel*, Homerus etc. zijn alle tot ons gekomen in poëtische vorm. Een wijze van mededeling die niet alleen het intellect aanspreekt, maar ook nog een appèl doet op de scheppende kracht van het woord, klank en taal, die nu bijna verloren geraakt is.»¹² En elders: «Door nu de van mond tot oor overgedragen, ritmische, poëtische

Maria Perquin: "De wijze waarop hij kon laten zien hoe een woord was samengesteld, waardoor de betekenis in een heel ander daglicht kwam te staan, maakte mij bewust hoe wij van het wezen van de taal vervreemd waren geraakt en daardoor ook van betekenis en kracht. Door te beseffen dat elke klank zijn eigen resonantieveld creëert, zag hij de overeenkomsten met andere talen en daarmee de universele kracht, die zich door die klanken kenbaar maakte. Hij maakte ook voortdurend duidelijk dat verschilsdenken de sleutel was om elk systeem of verhandeling te kunnen *lezen* en juist niet als je er *verstand* van had, want dat schiep alleen maar *weerstand* en stond het *inzicht* krijgen in de weg."

Saskia de Vries verwoordt het effect dat zijn taalgebruik op haar had, tijdens een

*Omdat licht zichtbaar
geworden geluid is
en geluid hoorbaar
geworden licht,
is elk nieuw wezen
een gestold gedicht
dat vorm geeft
aan zijn eigen kosmos
als voortgang van
wat hij in eeuwigheid
al heeft verricht*

*en wat hij worden zal
is nu voor altijd opgericht*

Hans Wesseling
Gedicht bij de geboorte van zijn kleinzoon
Hans Wesseling III (24-11-1994)

resonantievelden om ons heen.»
Voordat de mensheid onderscheiden talen ontwikkeld had, werd er volgens Wesseling gecommuniceerd met klanken. Taal was niet nodig dankzij de heldervoelendheid (*tele-pathos*) waarmee men elkaar verstond. «De mens raakte de resonantiegevoeligheid kwijt. De priesters, esoterici en profeten konden in de overdracht van mond tot oor niet langer het resonantieveld bereiken, dat ieder mens tot zijn beschikking had. Men zocht naar klankfiguren in de stof, die uitdrukking konden geven aan die resonantie: woord, klank, geluid. Men creëerde in de

wijsheden te gaan opschrijven, raakte de mens, zowel muzikaal als poëtisch, zijn resonantiegevoeligheid kwijt. Resonantie betekent her-klinken.»¹³

Esoterische etymologie

Wesseling was een woordkunstenaar. Elisabeth Wesseling benadrukt dat Hans zijn taalkunstenaarschap evenzeer in de yoga gebruikte door de Sanskrietwoorden onder de loep te nemen: "Hij noemde het esoterische etymologie. Het westen grijpt vooral terug op de Griekse oudheid, maar er zijn gelukkig ook altijd mensen geweest die de verbanden wereldwijd zagen."

Jazz & Poetry optreden in 1997: "Het was waanzinnig om hem verontwaardigde woorden waardig te horen uitstoten, om ze vervolgens tot de stam toe gefileerd te horen worden, waarna ik ze helend op een totaal andere plaats in mij kon laten vallen. Hij leerde me dat woorden trillingen zijn, dat elke trilling haar eigen wording heeft en zo worden woorden een schat." Wesseling had onmiskenbaar mediamieke gaven, zoals het afstemmen op andere bewustzijnslagen. Zelf noemde hij dat 'in het verschil zijn'. Hij was een geïnspireerd spreker die vaak zelf verbaasd was over wat hij zei; maar hij controleerde altijd, of wat hij

Hans Wesseling 1936–1998
Esotericus van het geluid

beweerd had, ook werkelijk waar was. Nico Spaans, behalve musicus ook onderwijzer te Vlaardingse, ziet inspiratie als de kern van Hans' eruditie: "Hans was een meester in het zich naar believen openstellen voor inspiratie. Zoals een televisie een knop heeft die je alleen maar hoeft in te drukken om de uitzending te ontvangen, zo leek hij een knop te hebben, waarmee hij zijn antennes kon richten. En die geïnspireerde levenshouding, dat was wat Hans ons spiegelde. Tijdens de bijeenkomsten werden alle aanwezigen als het ware meegezogen in een door hem opgeroepen, of misschien beter gezegd: toegelaten, stroom van inspiratie, die vorm kreeg in zijn woorden. Net zoals jazz, geïmproviseerde muziek, ter plekke wordt gecomponeerd, zo ontstonden Hans' geïnspireerde verhandelingen ter plekke,

werd, doorschouwbaar en vooral voelbaar. Hans was iemand met veel kennis, maar gebruikte deze kennis slechts om zijn inspiratie en inzicht tevoorschijn te toveren."

Away of life

Wesseling was bijzonder kritisch over de New Age-beweging en in het bijzonder over de yogabeoefening. «Negentig procent van al die New Age-clubs is humbug», stelde hij onomwonden in Spiegelbeeld. In zijn boek *Yoga (hatha)* benadrukte hij dat yoga meer is dan in gemakkelijke kledij allerlei moeilijke houdingen en bewegingen uitvoeren. Tegelijkertijd was hij wars van mystificatie: «Ook gebeurt het nogal eens dat wanneer men dan een yoga-docent treft die méér wil aanbieden dan oefeningen, het geestelijk aspect onttaardt in zweverigheid, mystificatie en oncontro-

oorspronkelijke waarde herstellen. Voor hem was yoga geen systeem, maar *a way of life*; een leefwijze die draait om bewust worden en inzicht verwerven. Door yoga te beoefenen, vindt een totale herziening plaats ten aanzien van onze visie op onszelf, het leven en de kosmos. Yoga is een wetenschap die op de verschillende bewustzijnsniveaus waarop het leven zich afspeelt, een ander licht kan werpen. «Als je yoga zou willen vertalen, dan misschien als eenheidsstreving, maar nooit met eenheid of eenwording, want dat bestaat in het hele universum niet. Alles manifesteert zich bij de gratie van twee tegengedelen, die zich manifesteren niet in, maar als hun verschillen», aldus Wesseling in een lezing.¹³ Hierin sprak hij ook over de invloed van runen op zijn yogabeoefening. Het 'ban-de-bomteken' van de vredesdemonstraties eind jaren zestig bracht hem op het spoor van de runen. Een van de weinige boeken die hij over dit onderwerp vond, ging over runengymnastiek. Direct probeerde hij het uit; de kracht van de opgewekte energieën was een openbaring. Hij ontdekte dat deze energiepatronen, die niet alleen bij hem, maar ook bij anderen voelbaar en zichtbaar werden, de basis van de (hatha) yoga vormen. In dezelfde lezing: «Toen wij nog onze eigen voorouders waren in het Paleolithicum, 60.000 v.c., was het dit inzicht dat men de klank *yoga* gaf. In de praktijk die veel meer leek op runenhoudingen, haalde men de energieën die diepbegraven zitten, tevoorschijn. Als je ze op de juiste manier uitvoert, komen er energieën in vrij, die een indiaan voelt, die een Indiër voelt, die een Australische *aboriginal* voelt, die wij ook voelen. Alleen, wij doen het verkeerd. Wij doen het om een prestatie te leveren en op dat moment blokkeer je alle energie.»

Inwijding

De laatste tien jaar van zijn leven kreeg Hans Wesseling diverse malen te maken met ernstige gezondheidsklachten. In 1988 verwaarloosde hij een gezwel onder zijn ooglid, zodat zijn linkeroog moest worden verwijderd. Achteraf zei hij in die tijd een kolossale denkfout gemaakt te hebben: «Mij kan niets overkomen, want ik doe yoga.» Dat hij fysiek net zo kwetsbaar was als ieder ander, bleek ook toen hij in 1993

waarbij 'de gedachte zich in de mond vormt', zoals Hans dat in navolging van de dadaïst Tristan Tzara altijd zei." Yogaleraar Martin Wijnkoop uit Amsterdam herinnert zich goed hoe hij in de Kosmos aan Hans' lippen hing: "Hier werden geen lessen afgedraaid, zoals op school, maar hier zat een man met een warme stem, gevoelvol en met humor te vertellen over de meest uiteenlopende zaken, zoals alle esoterische systemen die je maar kunt bedenken en hij wist dat ook nog te koppelen aan het denken, handelen en voelen van de westerse mens, zodat alles een ontzettende relevantie kreeg, begrijpelijk

leerbaar gepraat over fijnstoffelijke zaken als energieën, chakra's en dergelijke.» Bovendien wees hij erop dat yoga te veel vermengd wordt met vormen van psychotherapie: «De grens tussen spiritualiteit en therapie is zozeer vervaagd, dat vele yogasystemen gebruikmaken van psychotherapeutische methoden en dat vele psychotherapieën yoga (ademen, ontspannen, etc.) gebruiken om mensen 'dichter bij zichzelf te laten komen, whatever that may be! Het werkt wel degelijk, maar is het doel van spiritualiteit, yoga in dit geval, om dichter bij jezelf te komen?»¹⁴ Hans Wesseling wilde de yoga in zijn

weten
niets te weten
niets niet te weten
niemand weet
weten dat niemand weet
weten dat er niemand is
om niets te weten
niet weten dat er niemand
is om niet te weten dat
er niets te weten is
niets weet
niets

Dau Deh Dzing, vers 71
bewerking door Hans Wesseling

**Weten het niet-weten is hoog
Niet weten het weten, dat is een ziekte
Wie ziek is van die ziekte is niet ziek
De wijze is niet ziek, omdat hij ziek is
van die ziekte
Daarom is hij niet ziek**

Dau Deh Dzing, vers 71

een auto-ongeluk kreeg. Hij raakte vijf tanden kwijt, zijn rechterarm was gebroken, zijn linkerarm verlamd en zijn nek ontzet. Hij had maanden nodig om te revalideren, maar ervoer het ongeluk als een soort inwijding. «Na dertig jaar yoga denk je iets te weten van energie, het te voelen. Maar ik moet nu toegeven dat na dat ongeluk mijn bewustzijn hieromtrent volkomen anders is geworden. Ik ga natuurlijk niet zeggen dat ik helemaal *niet* bewust was, maar er is een enorme dimensie aan toegevoegd. Toen ik daar op dat bed lag, beide armen volledig onbruikbaar, had ik constant het gevoel dat mijn armen omhoogstaken, terwijl ze daar lagen; niet ontspannen. Ik noemde dat in mijn lessen altijd 'het ademlichaam' of 'de adem-armen', maar nu zie ik of iemand binnen zijn energetische veld een ledemaat optilt of niet. Ik werk nu ook veel meer met dat aspect in de les. Zo'n vijf jaar geleden dacht ik dat ik bepaalde dingen gerealiseerd had, maar het schijnt allemaal nog dieper te kunnen. Het valt nu eindelijk echt op zijn plaats.»⁵

Hans Wesseling overleed in 1998 op eenenzestigjarige leeftijd aan een ontsteking in zijn hersenen; volgens Elisabeth het gevolg van de bestralingen na de oogoperatie. Tot op het laatste ogenblik bleef hij kritisch én bescheiden. Hij pretendeerde niet verlicht te zijn of de waarheid in pacht te hebben. «Zodra ik het gevoel heb dat ik het weet, gaat het rode lampje branden. Dan lees ik hoofdstuk 71 van de *Dau Deh Dzing: Weten het niet weten*. Ik weet het helemaal niet. Dat zei ik vroeger ook al, maar nu zeg ik het toch met een iets andere gedachte, want ik hoef ook niks meer te weten. Als ik iets weet, dan weet ik dat ik het meteen weer moet loslaten. Ik geloof ook helemaal niet in verlichting. Dat is niet iets waar je in kunt blijven. Iedere nieuwe situatie vereist weer een ander inzicht. Steeds moet ik opnieuw zoeken, ieder antwoord op elke vraag moet opnieuw worden gecheckt.»⁵ Hans Wesseling was een uitzonderlijke wijze wiens inzichten gelukkig veel op schrift zijn gesteld, maar eigenlijk verdient hij een biografie.

¹ 'Een wereld van verschil', interview van Dick Sinnige met Hans Wesseling in *Bres* 181, december 1996.
² In tijdschrift *Veri Feren*, 1956.
³ Wesseling maakte met Vinkenoog en Lens de elpee 'Woorden, woorden, woorden.'
⁴ In 1968 maakte hij met Groep 1850 de elpee 'Agemo's trip to Mother Earth.'
⁵ 'Weten en niet-weten', interview met kenner van esoterie Hans Wesseling, door Peter den Haring in *Koördanser* 112, juli 1994.
⁶ Hans Wesseling in *Studie- en Opleidingsgids Unide*.
⁷ Swabhawat, Saswitha. *Wetenschappelijke Uitgeverij Amsterdam*, 1971.
⁸ *Schooltje Spelen*. Hans Wesseling. Uitgeverij Bert Bakker Alpha-boek, Den Haag 1973.
⁹ *Yoga 1* (1973), *Yoga 2* (1976) en *Wat is Yoga*, een inleiding tot Universeel Denken, (1978) alle uitgegeven door Bert Bakker, Amsterdam.
¹⁰ 'Hans Wesseling: Een opmerkelijke spirituele alchemist', door Hans de Bie in *Spiegelbeeld*, november 1993.
¹¹ 'Waarom zijn talen heilig?', lezing gehouden 5-1-96, *Unide Berichten* 31-1 (mei 1997).
¹² *Dau Deh Dzing*, Lao Tse. Poëtische weergave door Hans Wesseling. Uitgave Unide, Den Haag 1999. Citaten uit het voorwoord van Elisabeth Wesseling-Nijman.
¹³ *Incarnatie/inspiratie, eeuwige wederkeer*. Lezing gehouden 8-6-97.
¹⁴ *Yoga (hatha)*. Hans Wesseling, Uitgeverij Ankh Hermes, Deventer 1985.